

KURYER LITEWSKI

W WILNIE w Sobotę dnia 26 Września. V. S. ROKU 1866.

S. PETERSBURG V. S. d. 19 Września. Otrzymali rangę GM. Półkownicy Szefowie 1 i 2 półków artylleryi Lewenstern i Kutaisow. Półkownikiem został Klot: komendantem 4 półku strzelców Półkownik Jakowlew, Dmitryewskiego garnizonu Diaczkow. Wymazuje się z rang listy zmarły Półkownik Percow. Uwalnia się od służby dla słabego zdrowia Półkownik X. Pepnin z rangą GM. i mundurem, Szuwarski z mundurem i pensją połowy gaży. W Kazańskiej Gubernii Kapłan Bielski założył szkołę wiejską, przyrzekł na ten koniec zbudować dom z piętrowy własnym nakładem, dla sierot i chorych szpital, na utrzymanie szkoły ofiarował corok po 200 rubli; obowiązując się sam doglądać swoich fundacyi, nadto w szkole nauczać świętey i powszechney historyi, Matematyczney, ogólney, i Rossyiskiego państwa Geografii, z Grammatyką narodową. J. J. Mość temu Kapłanowi krzyż darował, który ma nosić na piersiach. Graf Potocki Kurator wydziału Charkowskiego, gdy zwiedzał szkoły sobie poruczone, będąc w ziemi wojska Czarnomorskiego, doniósł Ministrowi oświecenia, iż obywatele pragną mieć u siebie szkołę, ofiarując na ten koniec zbudować dom w Ekaterinodarze, i na utrzymanie dawać corok z własnych dochodów po 1500 rubli, prócz tego złożyli na początkowy zakład summe 4346 rubli. J. J. Mość restryktem danym do wojskowego Attamana Bursaka za ten postępek naywyższe ukontentowanie oświadczył.

PALERMO d. 3 Sierpnia. Jak mało wierzyć trzeba doniesieniom Francuzkim o czynnościach wojennych w Calabryi, o szczupłej garstce wojsk Angielskich, trzymaniu się G. Stuart w okopach nad morskim brzegiem, i gotowości jego do ucieczki na morze, nakoniec o porażeniu Calabarów pod naczelnikami La Marri i Pana di Grano, pokaznie się z listu przeiętego, który Cesar Berthier pisał do G. Regnier z Neapolu d. 8 Lipca. Odebrał, powiada, Król Imc doniesienie o lądowaniu Angielskiem, i rozrządzeniach twoich, Generale, które chociaż rozsądne, w niwecz obrócone zostały z żalem jego przez żołnierzy pierzchliwość. Półk 1 lekkiey piechoty powinien był pamiętać, iż nigdy nie lękając się Anglików, zawsze ich przymuszał do ucieczki; inne regimenta nie raz pokazały, że tylko na przód iść umieją, i roznosić trwogę po nieprzyjacielskich szeregach. Król ma nadzieję, iż za odebraniem tego pisma, wspomną żołnierze na imie Francuzkie, i lękać się przestaną; pragnąc ażeby Imperator nie wiedział o momentalnym ich obłąkaniu: czeka więc raportu nowego, któryby przekonał iż Generale hetmanisz Francuzom. Posyła 1200 ludzi w pomoc G. Verdier; z rozkazem ażeby się przebiegał do Cassano, iako do środka czynności przyszłych. Przewidział, iż Anglicy wylądują w Calabryi, dla odciażnienia Francuzów od Gaety, a za pomocą zbuntowanego ludu opowania całej krainy. Rozkazuje, ażeby opuścić część wyższą, i stanąć pod Catanzaro, lub w drugim miejscu wygodnym do wstrzymania kroków nieprzyjacielskich; ustępując do Cassano, gdzie wojska nasze łatwiej

zgromadzone być mogą, i użyte do ataku. Lepiej iest, iż Anglicy tam wylądowali, gorzej byłoby, gdyby to uczynił G. Stuart w bliskości Neapolu. Donosi rychley o stanie twoim i nieprzyjaciela. Rozkazano przesłać do obozu pieniądze i inne dla wojska potrzeby.

Drugie pismo przyjęte iest list G. Verdier z Matera d. 13 Lipca. Odpierałem ile mogłem lud zbuntowany, który mnie ściagał do Cosenza od d. 1 do 9. Ammunicya stracona, 200 ludzi mam zabitych i raniomych. Królewski Adjutant Gamain doniósł o ustąpieniu G. Regnier do Cotrone. Ruszyłem do Cassano, chcąc poskromić buntowników w Castrovallari i Morano, a razem zasłonić odwrót naszych. Stanowszy na miejscu poznałem, iż cały lud powstał; musiałem więc otwierać drogę biorąc miasto szturmem. W tym razie straciliśmy żołnierzy wiele i wszystkie ładunki. Następnie wnet nieprzyjacieli unikając od zguby biorę się do ręczney broni, korzystam z ciemności nocnych, pośpieszam do Matera w nadziei odebrania posiłku. Ocalone teraz wojsko, żadnego już środka do odporu nie miało. Komunikacyi lądowej z Neapolem nie mając, morzem rapporta przesyłamy; spodziewam się że Król uwiadomiony o położeniu moim i G. Regnier, pomyślić zechce o wyprowadzeniu nas z okoliczności bardzo trudnych.

Twierdza Squilla, poddała się Anglikom d. 23 Lipca; kapitulacyą podpisał Półkownik Oswald z komendantem Michel; garnizon poszedł w niewolę do zamiany; było zaś ludzi 300, prócz wielu Włochów, którzy tam schronienia szukali. Loria wódz Calabarów poraził nieprzyjaciela, który miał zabitych 60, raniomych 70, 100 poymanych. W Lago Nero znaleźliśmy wiele ammunicyi. Casalnuovo spalili Francuzi, Montesano, Sapri, wiele innych miast poddało się dobrowolnie Ferdynandowi 4; w Cotrone i Catanzaro Regnier dugo stać nie chciał dla niedostatku żywności, 400 raniomych opuścił, zdrowi ruszając w daleką drogę, pilnie ścigani, ledwie mieli ser i chleb, bez wina, wódki, i mięsiwa. Kommandanci Calabarów między ludem swoim utrzymują karność, zabraniając grabieży i łupieztwa.

CONSTANTINOPOL d. 25 Sierpnia. Wczora ogłoszono w stolicy naszej, że Hospodarowie Multański i Wołoski z urzędu są złożeni, miejsce ich, przeznaczył Selim 3 dla XX. Callimachi i Suzzo; pierwszy był tłumaczem Porty; ten obowiązek pełnić będzie Hangerli. Niema zgody między Jańczarami zbuntowanymi a regularnym żołnierzem, którego naczelnik Basza Kadri schroniwszy się w Silistryi, o pomoc woła, zagrożony przewyższającą liczbą przeciwników. Cołwiek było w stolicy zbrojnego ludu, wszystkim Sułtan kazał pośpieszać do brzegów Dunaju; nawet ruszono garnizony strzegące zamków nad cieśniną, z kądem wnosić łatwo, iak wielkie iest niebezpieczeństwo. W tych okolicznościach, blizcy zapalu wojny domowej w Romelii, o Serwianach zapominamy; odłożona być musi wyprawa na czas pomyślniejszy. Jeżeli iakie wojska Otomańskie ukazały się Czernemu na granicach; te będą zapewne z Bośnii, albowiem z Albanii i Grecyi wię-

te w szczupłej liczbie, która mocniejszych Chrześcian nie pokona. Bliżsi nas buntownicy oddalając się od Rodosto, spalili wiele domów, i wielki młyn prochowy. Porta wodzom swoim zaczętnie postępować z nimi za-
broniła, dopóki sił odpowiadających potrzebie nie zgromadzą; tymczasem traktować z naczelnikami o ugodę zaczęto; skutku pomyślnego spodziewać się trudno, gdyż Jańczarowie nie odstępują z naybardziej warunków, rozwiązania półków regularnych, i zniesienia podatku na obywateli Tureckich włożonego.

Z Egiptu nic pomyślnego; podany przez Portę warunek Mammelukom, ażeby Bejowie ich po dawnemu zarządzili, nie przywrócił spokoyności. Ambicya przeszkadza dobremu. Dziś kray i mieszkańcy rozerwani są na 4 główne części; 1 wodzem iest Bey Elfy, 2 Bey Bardissi; każdy z nich pożąda naywyższej dostoiności, lecz w potrzebie iedno rozumieją przeciw spólnemu nieprzyjacielowi. 3 części naczelnikiem iest Aly Mehemet wodz Arnautów; 4 Basza Salonichi niedawno przybyły do Alexandryi z flotą W Admirała. Ostatni wołą Sułtana wsparty, z talentów i ludzkości szacowany, podobno znalazłby naywięcej strońników, gdyby miał dość pieniędzy do płacenia żołdu.

Po zgaszeniu RP. Weneckiej, i przeysciu oney pod panowanie domu Austriackiego, pałac posłów tego narodu dostał się Internuncyuszom Cesarskim. Teraz G. Sebastiani oświadczył, że gdy Wenecya do Włoch wcieloną została, wspomniony pałac powinien być własnością nowego pana. Internuncyusz Sturmer papiery zciągające się do Albanii i Dalmacyi oddał Francuzom.

NEAPOL d. 3 Września. Angielska eskadra pod wyspami Procida i Capri krążąca, oddaliła się do Calabryi, zabrać mając woysko G. Stuart: już z kilkunastu okrętów żołnierz wylądował w Messinie. Verdier i Massena pośpieszają ku południowi; pierwszy do Rolliano wchodząc nie wyratował 15 znaczniejszych obywateli, których rokoszanie w zakład wziętych śmiercią ukarali. Massena wysłał dywizyą na zdobycie twierdzy Amantea, którey broni garnizon Angielski wsparty eskadrą lekkich statków. Regnier długo ustępuiąc Calabrom, gdy zmieniły się okoliczności, powraca do Cotrone. G. Lucotte kazał formować nowy regiment z ludzi wiernych dzisiejszemu rządowi. Jinni wodzowie od Masseny przeznaczeli, 10 t. zbroynych wprowadzili do Abruzzo, i Apulii dla przywrócenia spokoyności. D. 13 pod Licosa Sidney Smith wysadził na ląd 400 ludzi; przychodzą w liczbie wiekszej Francuzi, nieprzyjaciel oddala się na morze.

Józef Buonaparte chcąc przywiązać Neapolitańczyków do służby swojej, tym którzy byli w oblężeniu Gaety, rangi wyższe i podarki rozdał. Formuje się gwardya narodowa, i strzelce Velites w całym krain; lecz o wierności ich nie wiele trzymają Francuzi; strzedz ich trzeba żołnierzem postronnym. Spokoynosc do nas nie rychło powróci ieżeli Napoleon posiłków znacznych nie przysze bratu swojemu. Neapol góry Appenninu środkiem przedzielaia, na 2 części, tych wąwozy, przepaści, skrytości znaią kraiovcy, na nieprzyjaciela nie świadomego zewsząd i zawsze spaść gotowi, nie łatwo znaleźć się dadzą. Woysko więc Francuzkie część krainu na wschod i na zachod gór pomienionych leżącą opasuiąc, bez żadney między dywizyami komunikacyi, liczne być musi, albo na klęskę będzie wystawione. Dziś miast i wsi spalonych przez Massenę w Calabryi obywatele, kryią się po naywyższych wierzchołkach, upatrując do zemśzczenia się pory; żołnierz Francuzki zdaie się postanowił do reszty zniszczyć kray zginiony.

Prawo znoszące rząd lenny ogłoszone zostało; spo-

dziewa się rząd nowy tym przynaymniey sposobem przypodobać się większej części mieszkańców naszych. Jest powieść, iż w porcie S. Eufemia niema woysk i flott Angielskich; lecz o tém Francuzi milczą, Zadnemu z Calabrow poymany, który broń nosił, nie przebaczyły dotąd kommissye woyskowe; nie dziw przeto, że ci używali wetowego prawa, chociaż G. Stuart usiłował obu stronom przypomnieć prawidła ludzkości i miłosierdzia. Mówią, że Anglicy i Sycyliiczycowie zamysłali ieszcze na wielu mieyscach razem lądować, dla rozerwania przeciwney siły; nawet chciano tutejszych Lazzaronów do związku pociągnąć; lecz to nie przyszło do skutku.

LONDYN d. 19 Września. Urzędnicy miasta Westmunster śmiercią Foxa zasmuceni, zawczora obywateli zwołali na elekcyą nowego Reprezentanta. Zgromadzili się w liczbie wiłkiey celnieysi przyjaciele i strońnicy zmarłego Ministra, na których czele stanowiący Sheridan, rzecz miał przydłuższą do Elektorów, obszernie dowodząc, iak wielkie były zasługi Foxa w narodzie; drudzy prosili, ażeby Lorda Percy młodzieńca wielkiey nadziei; potomka zacney familii, w obronie swobod oyczystych nie zachwianey obronę. Nie zarzucili nic Kandydatowi Elektorowie; lecz ieden imieniem wielu głos zabrawszy odpowiedział: Fox lat 37 był Reprezentantem Westmunsteru, nigdy nie odstąpił instrukcyi sobie danej, nie zapomniał obietnic uczynionych ziomkom. Talenta iego, prace obywatelskie, stałość w obronie przywilejów i swobod oyczystych, znaiome światu. Gdy zostawał Ministrem, opinii politycznych nie zmieniał. Zgodził się na to przytomni, sądząc iż następca Foxa powinien być równy iemu, albo przynaymniey podobny; takiego zaś nie łatwo znaleźć można. Percy raz i powtórę podany, nie został przyięty elekcyą na drugi czas odłożono.

Podobnym sposobem Ministeryum zagranicznych interessów nikomu nie iest oddane; zarządza departamentem Lord Spencer. Zwłoki zmarłego familia chce mieć złożone w oyczystym grobie, w Westmunsterskiej świątyni przyjaciele. Trudno nie widzieć, że ten przypadek odmianę sprawił w obrótach politycznych. Negocyacya wyraźnie zerwana nie iest, lecz nie postępnie daleko stawiaia zakłady u nas, że za d. kilka u stanie, i Lauderdale Paryż opuści.

Dobycie Buenos Ayres przywiodło na pamięć Anglikom administracyą Pitta; powszechnie iest rozumienie, że ten Minister wysylając Pophama do Przygórka dobrej nadziei, rozkazał po zakończonej wyprawie tę przedsięwziąć, do której nowe Ministeryum nie należało. Cokolwiek iest, podbite miasto nie 30, lecz 70 t. ma ludności. Kray okoliczny obfituje w indych, tabakę, bawełnę, koszenillę, Cacao, złoto, srebro, kamienie rzadkie, skury. Zdobył tam znalezione oszacowali miektórzy na million FS. która powiększy się bez wątpienia, gdy Beresford odbierze posiłek, i bliższe prowincye do posłuszeństwa przymusi. Towary od kupców Angielskich przeznaczone dla tej osady, wynosić mają 2 mill. FS. wszystko zakupią Hiszpani do produktów naszych zdawna przywykli; tak nadgrodzi się narodowi szkoda przez korsarzów handlującym zrobiona. Buenos Ayres r. 1762 szturmowali Anglicy z Portugalczykami połączeni, nadaremnie; szczęśliwsi dziś Popham i Beresford pomysła podobno o wykonaniu dawnego projektu, ażeby część przynaymniey Ameryki południowej wydarta Królowi Katolickiemu zasilala handel Brytaunii W.

Nigdy pora pomyślniejsza dla nas nie była. Hiszpani i Francuzi w portach swoich zamknięci, posiłków prowadzić nie mogą znacznych do nowego świata; ma-

Je nic nie sprawia, i przejęte będą. Admiralicya liczone woysko z Plymouth i Portsmouth wysła, które Duckworth ma przeprowadzać. Nie trzeba też zapominać o wyprawie G. Miranda. Nieprzyjacieli napadniony nad rzeką Plata, z rozerwaną siłą trudno da odpor temu wodzowi, który d. 18 Lipca bawiać w Trinidadzie odebrał z lądu wiadomość, iż nieiaki Minto przyjaciel jego zgromadziwszy do 15 t. zbroynych, pośpiesza do Carracas, rozprasza stronników Hiszpanii, wzywa żeby Miranda z nim się łączył. Ten więc wkrótce zamysłał opuścić osadę Angielską; potęga jego wynosiła już 1500 Officyerów i żołnierzy; ochotników nie mało dostał w Barbados. Morska siła składała się z okrętu Leander, 2 szalup Express i Grenada, 10 mniejszych statków: czekał jeszcze przybycia 2 fregat obiecanych z Ameryki północney. Korweta Angielska Lilly od 20 armat eskadrę G, do lądu przeprowadzić miała.

Skarby z Buenos Ayres przysłane uroczystym obrzędkiem zawieziono do banku naszego na 18 wozach okrytych chorągwią Hiszpańską, przy paradzie ludu morskiego. Lord S. Vincent w Lisbonie bawi, spodziewając się poymać Adm. Willaumetz; ten był widziany niedawno przez żeglarzów naszych, za nim Warren pośpieszał w znaczney odległości. G. Simcoe z okrętu Lorda S. Vincent pisze, iż w Potugallii panuje spokojność: kraj ten nie jest zagrożony najeźdem od nieprzyjaciół naszych. Nie potwierdza się powieść, iż eskadra Angielska w Lisbońskim porcie zabrała wszystkie Portugalczykom okręta wojenne, i do prędkiej żeglugi sposobić zaczęła. To pewniejsza że sądy nasze od kilku d, zatrudniać się przestały konfiskatą Pruskich statków z niewiadomey pubudki.

PARYŻ d. 19 Września. Odgłos jest powszechny, że d. 23 odprawi się nadzwyczajne i publiczne Senatorów posiedzenie, na którym Napoleon, iak r. pr, uczynił, przez usta Ministra Talleyrand, opowiedziawszy w iakich okolicznościach znajduje się naród, przełoży, co nam czynić trzeba ku odwróceniu nowego niebezpieczeństwa. Senat zaś miejsce zastępując nieprzytomnych Prawodawców, do chorągwi powoła 200 t. ludu. Dni kilka więc zaczekamy objawienia ważney tajemnicy. Politycy nasi pozorom wierzyć nie chcąc oświadczyli, że nie wprzód przekonani zostaną o wojnie nowej, aż usłyszą wystrzał armaty. Tymczasem regimenta polowe i gwardyjskie w obozie pod Meudon, w stołecznym mieście, i okolicach stojące ruszyły ku Renowi i do Belgium; inne czekają ostatnich rozkazów.

Lucchesini wyjechał do Berlina; Knobelsdorf następca częste rozmowy miewając z Ministrami, skarżył się, iż od nieiakiego czasu pisma Paryżkie mieszczą wyrazy i myśli rządowi Pruskiemu przeciwne; odpowiadano, że te pisma nie są urzędowe. Lauderdale chory, bez żadnego jednak niebezpieczeństwa. Wiadomość o niewczesnym zgonie Foxa rząd i naród Francuzki przyjął z nayboleśnieszem uczuciem; nie traceni jednak nadziei pokoju; dopóki nie przyjdzie druga, kto został następcą Ministra chwalebney pamięci; jeżeli, iak mówią, ten urząd dostał się Lordowi Howick, rozumieć trzeba, iż negocyacya nie będzie zerwana. Od ściany Niemieckiej groźniejsza jest postać. Napoleon ma wkrótce pośpieszyć do Renu; dziś wypróżnia się zbrojownie całego narodu; oręż, działa, ammunicye posyłamy do armii Niemieckiej. Między wodzami ztamtąd przywołanemi na radę walną jest Murat, który przez Bruxelles przejechał. Spodziewamy się widzieć rozkaz rządowy na zwołanie i uzbrojenie

gwardyi narodowej, iak było w r. prz. ażeby spokojność i porządek utrzymywała w kraju, gdy żołnierz regularny stanie za granicą. Do Hollandyi przeznaczono kilka dywizyi, ażeby z Batawskim żołnierzem formując armią głów 70 t. kraj ten ubezpieczyły.

MADRID d. 8 Września. Poseł Szwedzki nie odebrawszy u dworu naszego odpowiedzi pomyślney, względem otwarcia portów Hiszpańskich okrętom narodu swego, prosił o pasporta, i wkrótce ma wyjechać do Lisbony; ten przypadek innego skutku nie sprawi, oprócz przerwania handlu między dwoma narodami. Z Cadix jest wiadomość, że w tym porcie Francuzkich i naszych okrętów lin. do żeglugi przygotowano tylko 9, i 3 fregaty; dowód iak bardzo potęga zprzymierzonych Mocarstw zniszczoną została w Trafalgar; i iak wiele ucierpieliśmy w przegranej, gdy rok prawie cały pracując, przy naywiększém usiłowaniu, Król Katolicki mocney eskadry nie mógł wystawić. O wysłaniu posiłków do Ameryki zagrożoney najeźdem przez G. Miranda i Anglików nie słychać; wszystkie porty są zamknięte. Woysku Hiszpańskiemu, Officyerom i żołnierzom X. Pokoju włosy krótko ucięte nosić kazął. Ponieważ wiadomości Paryżkie zwiastują pokoy, papiery nasze Vales od 53 podniosły się do 44 procentów

HAGA d. 20 Września. wszystkie już prawie regimenta Batawskie w obozie Zeyst pod Nimegą stanęły; liczymy tam 14 t. piechoty 2 t. jazdy. Minister wojenny wydał urządzenie, ażeby każda kompania iak nayrychley podwoioną została. Francuzkie półki ledwie 2 przyłączyły się do naszej dywizyi; lecz wkrótce nadciągnąć ma ich wiele z Belgium, od Renu wyższego, i granic dawney Francyi, na dopełnienie przepisanej liczby 50 t. G. Daendels na pierwsze od rządu wezwanie przybył do obozu. Adm. Kinsbergen od r. 1795 zostający w służbie Duńskiej, który żadnego urzędu w oyczyźnie piastować nie chciał, proszony od Pensyonarza Schimmelpenninck, teraz otrzymał dymisyą u Krystyana 7. Ludwik Buonaparte jutro z Aix la Chapelle do nas powraca, i natychmiast do Zeyst ma pośpieszyć, gdzie tym czasem namiestniczą władzę sprawuje G. Michaud. Według listów Paryżkich, Napoleon codziennie rady miewa z CG. swoimi względem następujących czynności. Jazda z obozu pod Meudon ruszyła do Niemiec d. 15, piechota d. 16, gwardya wynieść miała nazajutrz. Wielki oboz ma być zebrany nad brzegami Menu. Lord Lauderdale nie wyjechał do Londynu d. 17; nie zupełnie więc zginęła pokoiu nadzieia.

D. 21 Września. D. 20 Ludwik Buonaparte z Aix la Chapelle powrócił do nas, w zdrowiu iak zdaie się nieco polepszonem; małżonka jego wkrótce spodziewana. Za przybyciem rządcy, departamenta stały się czynniejszemi, naybardziej wojenny; nie utajono przed narodem, iż niebezpieczeństwa nowe grożą mu z bliska, na których odwrócenie siły natężyć, i łożyć wszystko powinien. Ludwik za kilka d. do Zeyst wyjeżdża, gdzie CG. Michaud, Dumonceau, Daendels zwołują regimenta, formują brygady; artyllerya na granicę Westfalskie posłana, twierdze Coevorden, Groningen, inne rzeki Ems bliższe naprawione, słowem wszelka czyni się gotowość do zagaenia kampanii, gdy wojna nieuchronną będzie. Za przybyciem do Zeyst Ludwika ruszy armia zprzymierzona ku wschodowi, chociaż Francuzi nie odebrali jeszcze posiłków spodziewanych. Gwardya jutro wychodzi do Nimegi. Czyniąc przygotowanie do wojny lądowej w Niemczech, nie zapominamy o bezpieczeństwie własnem od morza; brzo gi nasze są opatrzone; w portach postawiono liczne załogi.

BERLIN d. 30 Września. Rząd nasz ogłosić

kazał, iż według umowy niedawno zrobionej z Ottonańską Portą, Pruskie okręta wolny handel prowadzić mogą na morzu Czarném. Po zmarłym X. Brunświckim Karolu dwor 8 dniową żałobę przyjął. Król znajduje się teraz w Magdeburgu z Królową, ztąd ma rychło wyjechać z G. Koeckeritz, i przejrzyć wszystkie dywizye woysk swoich, rozłożone od granic Batawskich do Szląska pasmem prawie nieprzerwaném. Główną kwaterę do Naumburg przeniesiono. Mówiliśmy o duchu patryotycznym, który wielu prywatnych obywatelów Monarchii Pruskiej, nawet gromady niektóre uniosł do zrobienia składki dobrowolney na inwalidów, ich wdowy i sieroty. Teraz prowincye prawie wszystkie biorą się do większych ofiar, chcąc własnym kosztem wystawić regimenta nowe. Jeżeli na to pozwoli Fryderyk 3, stolica nasza innym miastom uprzędzić się nie da. X. Wurmbergski Paweł nie wszedł do służby Pruskiej; bawi teraz przy X. Brunświckim, czekając rozkazów ocyca swojego. Słychać, iż woyska Francuzkie z Westfalii ustępują, lecz w Cyrkule Frankońskim zmocniły się bardzo.

CASSEL d. 17 Września. Słychać, iż Elektor nasz wezwany do łączenia woysk swoich z Pruskiemi, obrał zostać w obojętności, i pokoy zachować. Cokolwiek nastąpi, tymczasem widzimy nadzwyczajne obróty, wszystkie regimenta Haskie przywołały urlopowanych żołnierzy, gotując się do ruszenia w pole, gdy także potrzeba, na pierwsze hasło.

HANAU d. 13 Września. Syn Elektora Hesse Cassel opuściwszy mieszkanie swoje w mieście naszym, do ocyca pośpieszył, zmocniwszy garnizon, który wkrótce ma być powiększony do 5 t. Haskie woyska nie złączyły się jeszcze z Pruskiemi, których główną kwaterę G. Ruchel zakłada w Muhlihausen. W Francuzkiem widzimy nagłe poruszenia. Augereau z Frankfurtu wyjechał do Paryża; miejsce zastąpił G. Desjardins; niektóre półki zbliżają się do granic Westfalskich, inne ciągną do Batawów. Do Frankfurtu przybyli posłowie Xiążąt do Federacyi Renu wchodzących, wyiowski Wurmbergskiego, Berg i Clivii, Nassau; nie mieszkając ma być Sejm otwarty, jeżeli nowe okoliczności nie przeszkodzą; nie słychać nawet o przyjęciu i potwierdzeniu Seymowych ustaw, które Prymas napisał.

FRANKFORT d. 16 Września. Dóm Austriacki i Brandeburski prawo miały utrzymywania w Rzeskich kraiach, Officyerów, którzy zatrudniali się werbunkiem. Pierwszy odwołał swich zaraz po traktacie Presburskim; Pruscy oddalili się niedawno, z prowincyi wchodzących do związku Reńskiego. W mieście naszym odmiany niema; Pan nowy zostawił rzeczy na dawnym stopniu; za wdaniem się jego, rząd Francuzki odpuścił obywatelom częśćkę nie dobraną jeszcze narzucanych kontrybucyi i rekwizycyi. Murat stanom Berg i Clivii seymującym w Dusseldorf oświadczył, że gdy kray ten przez wiadomy związek obowiązany jest utrzymywać, i na spólną obronę dostarczać kilka t. żołnierza, dopełnić iak nayrychley trzeba półki już będącej, formować nowe, do czego jest potrzebne wprowadzenie konskrypcyi woyskowej. Tę konskrypcyą rząd Wurmbergski do państw swoich już wprowadził; studenci od niey wolnemi zostają.

AUSZPURG d. 17 Września. Rząd Bawarski śpiesznie dopełniać kazał dawne regimenta, formować nowe; wyiowski dywizyą, która zastępuje Tirol, wszystkie inne zgromadzić się mają w Norimberdze, i innych miastach Frankonii. Nie mniejsze jest poruszenie w armiach Francuzkich. Berthier zwołał do Munchen inżynierów i Administracyą woyskową. Lefevre przechodzi do Dunkelsbuhl, Soult do Palatinatu wyższego, Davoust do Nordlingen, Bernadotte na granice Bareuth, kilku innych wodzów pośpieszyło do Pa-

ryża, zkad wkrótce przynieść mają instrukcyje nowe. W okolicznościach nagłych, widzimy iednak, że niektóre bataliony i szwadrony Francuzkie ciągnąć zaczęły ku Renowi; lecz to się dzieie dla przyjęcia i ćwiczenia w okolicach Strasburga nowozacieżney młodzi. Miasto nasze do woyska Bawarskiego dać musiało 171 ludzi.

Po ogłoszonym wyroku na księgarza Palm, odebraliśmy wiadomość, iż obywatele miasta Braunau usilnie prosili G. S. Hilaire, ażeby nieszczęśliwego ratował; odpowiedz dano: że rzecz iest niepodobna. 3 kolegów iego rząd Bawarski ma ukarać; Austriacy przed sądem nie staneli. Jeńce tegoż narodu z wolna postępują do granic oyczystych; niektóre dywizye nad rzeką Inn stanęły. W Norimberdze G. Minuzzi zgromadził 6 t. żołnierza; wiele artylleryi posłano do Rothenburg. O przeniesieniu główney kwatery Ministra Berthier do Amberg lub Bambergi, niema żadney pewności.

COPPENHAGA d. 20 Września. Król Szwedzki d. 16 w nocy z portów Pomorskich wyszedłszy, szczęśliwie na ląd wysiadł pod Trolleborg w Scaanii, mając przy sobie Graffa La Gardie; kilkanaście d ma zabawić w tey prowincyi, i znowu powróci do Stralsundu. Rossyjska eskadra z 3 okrętów lin. 3 fregat złożona, z Cronstadu przybyła do portu stolicy naszej. Gwardya Szwedzka, i regiment dragoński Scaanii, z Pomeranii wysłane do Stockholmu. Według ostatniego rachunku, wyspa Duńska Selandya dusz liczy 230 t. z których większa półowa w miastach iest osiadłą.

D. 21 Września. Sławny Robertson chciał niedawno odprawić żeglugę powietrzną w Stockholmie; była już gotowość wszelka do podróży, ciekawego ludu zebrało się 40 t. balon iednak podnieść się nie mógł; co przypisano materyałow użytych zepsuciu i niedoskonałości. Robertson za kilka d. spodziewany iest w stolicy naszej. Kompania Duńsko Azyatycka na posiedzeniu terazn. znalazła, że w magazynach swoich ma rozmaitego towaru na 6 mill. 440 t. talarów; chociaż rok ostatni szczęśliwy nie był dla icy żeglarzów. Na rok przysły wysła okrętów kilka do Batawii i Tranquebaru, których ładunek million talarów przenosi.

DREZNO d. 23 Września. Poseł Francuzki Durand ma wkrótce opuścić stolicę naszą. Elektorskie woyska ruszają z stanowisk swoich; Pruskich liczbą w Saxonii dziś może wynosić 70 t. Stany krajowe podały projekt rządowi uformowania milicyi, która porządek utrzyma wewnętrzny po oddaleniu się regularnego żołnierza za granice, i temu w potrzebie może pomagać; Elektor przychylił się zapewne do tey myśli, zwłaszcza że nowy zaciąg bynajmniey szkodzić nie będzie krajowym rękodzielom. Sasów przyłączyć się mających do armii Pruskiej X. Hohenlohe, pod G. Zeschwitz będzie 26 t. 5 t. zostaje załogą w stolicy naszej.

BERN d. 7 Września. Nieszczęście iakiego doznali niedawno obywatele Cantonu Schwitz, iest większe niż dawniey doniesiono; dzieie krajowe nic podobnego nie wspominają. Zawaliły się góry niezmierney wysokości; iak wiele zginęło ludzi, bydła, budowli w rozwalinach, dotąd niewiadomo. Wody z iezior wyparte zalały daleką nawet okolicę; domy niekóre dziwnym sposobem zostały przeniesione do znaczney odległości. Znikły zupełnie 3 wioski, z których iedna 126, druga 116, trzecia 113 domów liczyła. Okoliczne antony i gromady wysyłają tysiące ludu na tatunek nieszczęśliwym. Lucern darował wiele żywności.

WILNO d. 29 Września. W przeszłym numerze doniesioném było, że Szkoła powiatowa Słucka przenosi się ze Słucka do Nieświża, lecz gdy w tych dniach część znaczna miasta Nieświża wygorzała, z powodu przeto tego smutnego zdarzenia Szkoła Słucka zostaje jeszcze na ten rok w Słucku.